SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 374/2024-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov **1.** [redacted], **2.** [redacted], **3.** [redacted], **4.** [redacted], **5.** [redacted], **6.** [redacted], **7.** [redacted], **8.** [redacted], **9.** [redacted], **10.** [redacted], **11.** [redacted], **12.** [redacted], **13.** [redacted], **14.** [redacted], a **15.** [redacted], zastúpených Bukovinský & Chlipala, s.r.o., Svätoplukova 30, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/64/2021 z 24. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. mája 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie kasačným rozhodnutím najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať im náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovatelia sa žalobou podanou na Okresnom súde Skalica (ďalej len „okresný súd“) domáhali voči mestu Skalica (ďalej len „žalovaný“) zaplatenia 130 314,62 eur z titulu náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom pri výkone samosprávy. Okresný súd rozhodol o žalobe v prospech sťažovateľov rozsudkom pre zmeškanie z 30. januára 2019 podľa § 137 písm. a), § 273 a § 275 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Pred vydaním rozsudku pre zmeškanie uznesením z 11. januára 2019 zamietol žiadosť žalovaného doručenú okresnému súdu 12. decembra 2018 o predĺženie lehoty 10 dní na splnenie jeho povinnosti uloženej uznesením z 29. októbra 2018 podľa § 167 ods. 2 CSP, ktorá uplynula žalovanému 3. decembra 2018. Žalovaný doručil 21. januára 2019 súdu písomné vyjadrenie k žalobe (bez pripojenia listín), v ktorom navrhol žalobu zamietnuť.

3. Žalovaný podal 7. februára 2019 návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, pričom existenciu ospravedlniteľného dôvodu na jeho zrušenie odôvodňoval tým, že počas plynutia 10-dňovej lehoty na splnenie jeho povinnosti došlo k výmene štatutárneho orgánu mesta a nová primátorka nebola s vecou oboznámená. Predchádzajúca prednostka mestského úradu neinformovala o súdnom konaní a doručení žaloby, zápis z odovzdania agendy novej primátorke neobsahoval informácie o spore. Vedenie mesta teda nedisponovalo potrebnými informáciami o konaní a povinnosti vyjadriť sa. Návrh bol odôvodnený tiež rozsiahlosťou žaloby, počtom osôb na strane žalobcov so samostatnými nárokmi. Žalovaný tak namietal neprimeranosť lehoty 10 dní, resp. 6 dní pre novú primátorku, ktorá sa ujala funkcie 28. novembra 2018. Poukázal na to, že hospodári s verejnými financiami a predmetom konania je dôležitý verejný záujem. Spolu s návrhom na zrušenie rozsudku pre zmeškanie doručil súdu aj vyjadrenie k žalobe.

4. Návrh žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie okresný súd uznesením z 22. mája 2019 zamietol. Uviedol, že žalovaným predložené dôkazy (zápisy, protokol, pracovný poriadok) nie sú spôsobilé preukázať ospravedlniteľný dôvod na zmeškanie, pretože navonok bol oprávnený konať za mesto primátor alebo ním poverená osoba. Žalovaný výzvu súdu riadne prevzal, v 10-dňovej lehote sa nevyjadril ani nepožiadal o jej predĺženie, urobil tak až po uplynutí lehoty, hoci ním uvádzaný dôvod poznal už počas jej plynutia. Okresný súd na vyjadrenie žalovaného doručené pred vyhlásením rozsudku pre zmeškanie neprihliadol, pretože pred jeho doručením nadobudlo právoplatnosť uznesenie z 11. januára 2019, ktorým súd nevyhovel žiadosti o predĺženie lehoty. Žalovaný vedel vopred o konaní volieb a táto skutočnosť mu nebránila v splnení procesných povinností. Prevzatie agendy novou primátorkou 28. novembra 2018 nie je akceptovateľným vážnym a ospravedlniteľným dôvodom brániacim žalovanému, aby podal vyjadrenie k žalobe. Argument žalovaného, že išlo o krátku 10-dňovú lehotu, súd neakceptoval s tým, že predmet konania bol žalovanému známy už pred podaním žaloby.

5. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie žalovaného uznesením z 28. septembra 2020 potvrdil uznesenie okresného súdu, keď sa stotožnil s jeho závermi a odôvodnením. Konštatoval, že žalovaný napriek riadne doručenej výzve súdu nesplnil povinnosť v konaní vyjadriť sa v stanovenej lehote k žalobe a v návrhu na zrušenie kontumačného rozsudku neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by zmeškanie lehoty na podanie vyjadrenia ospravedlňovali. Zmena osoby na pozícii primátora mesta nepredstavuje sama osebe ospravedlniteľný dôvod

na odpustenie zmeškania lehoty. Skutočnosť, či si konkrétny zamestnanec (orgán mesta) svoju povinnosť v súvislosti s výzvou súdu nesplnil, neospravedlňuje mesto z nesplnenia si tejto povinnosti. Žalovaný nielenže nepožiadal o predĺženie lehoty v rámci jej plynutia, nepožiadal ani o jej odpustenie podľa § 122 CSP a až s omeškaním 9 dní požiadal o predĺženie lehoty do 15. februára 2019. Vzhľadom na to nemožno konanie žalovaného vyhodnotiť inak ako pasívne. Na strane štatutárnych orgánov žalovaného neexistovala žiadna prekážka, ktorá by im bránila konať riadne a včas. Predmet sporu bol žalovanému známy, keď mu bola doručená žiadosť žalobcov o predbežné prerokovanie nároku a pre tento účel mal k dispozícii aj advokáta.

6. Proti rozhodnutiu krajského súdu žalovaný podal dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP. Poukázal na okolnosti, pre ktoré sa nevyjadril k žalobe v ustanovenej lehote, ako aj na to, že v konaní nebol pasívny, a ešte pred vynesením rozsudku požiadal o predĺženie lehoty na vyjadrenie a následne aj zaslal vyjadrenie k žalobe. Konanie volieb a prevzatie funkcie novým vedením mesta je závažným dôvodom ospravedlňujúcim zmeškanie lehoty na vyjadrenie vo veci samej. Podľa žalovaného súd postupoval formalisticky bez toho, aby sa zaoberal jeho argumentáciou a zvážil okolnosti, ktoré mu znemožnili sa v lehote vyjadriť. Ak súd len formalisticky posúdi splnenie podmienok uvedených v dispozitívnom § 273 CSP bez zohľadnenia rozhodujúcich skutočností, dôjde k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Poukázal na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 233/2019 zo 4. júna 2019, ako aj na právny názor (toho istého senátu) krajského súdu prezentovaný v rozhodnutí sp. zn. 23Co/1/2020 z 21. júla 2020, v ktorom krajský súd nastavil kritériá pre aplikáciu rozsudku pre zmeškanie a ktoré v prípade žalovaného neaplikoval. Ak tieto kritériá platia pre prípady, keď súd nemá voľnú úvahu pre vydanie rozsudku pre zmeškanie (§ 274 CSP), o to viac je potrebné ich použiť v prípade, ak zo zákona vyplýva len možnosť (nie povinnosť) vydania takéhoto rozhodnutia (§ 273 CSP).

7. Najvyšší súd napadnutým rozhodnutím uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, keď dospel k záveru, že toto rozhodnutie nespĺňa zákonné kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí, a preto ho nemožno považovať za preskúmateľné. Len všeobecný záver vyjadrený v napadnutom uznesení krajského súdu, keď zhodne s názorom okresného súdu vyhodnotil okolnosti spojené so zmenou v osobe štatutárneho zástupcu ako nedôvodné, pričom vôbec nezdôvodnil svoju úvahu o tom, čo ho viedlo dať prednosť kontumačnému rozsudku pred kontradiktórnosťou konania v okamihu, keď už žalovaný, hoci po márnom uplynutí sudcovskej lehoty na vyjadrenie k žalobe, mu doručil vyjadrenie k žalobe, a teda vedel o okolnostiach majúcich vplyv na to, že uvedenú lehotu na vyjadrenie k žalobe nedodržal z dôvodu nepredvídateľných okolností, a to aj s poukazom na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 233/2019 týkajúce sa povinnosti riadne odvodniť použitie dispozitívneho § 273 CSP, možno považovať za postup, ktorým sa účastníkovi odníma možnosť konať pred súdom a je porušením práva na spravodlivý proces.

III.

Argumentácia sťažovateľov

8. Najvyšší súd si sám dotvoril predmet dovolacieho prieskumu, keď posudzoval prípustnosť a dôvodnosť dovolania žalovaného tak, ako keby žalovaný podal dovolanie proti rozsudku krajského súdu potvrdzujúcemu rozsudok pre zmeškanie. Pritom odvolanie proti kontumačnému rozsudku žalovaný nepodal. Krajský súd bol v konaní o návrhu na zrušenie kontumačného rozsudku

oprávnený posúdiť len to, či došlo k zmeškaniu a či tvrdený dôvod zmeškania je ospravedlniteľný. Najvyšší súd výslovne vyčítal krajskému súdu, že *„vôbec nezdôvodnil svoju úvahu o tom, čo ho viedlo dať prednosť kontumačnému rozsudku pred kontradiktórnosťou konania“,* čo však krajskému súdu v konaní o návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie vôbec neprináležalo.

9. Najvyšší súd svojvoľne prekročil rozsah dovolania, keď zrušil uznesenie krajského súdu ako nepreskúmateľné, hoci takýto dovolací dôvod nebol v dovolaní uplatnený. Žalovaný v dovolaní na žiadnom mieste neuviedol, že by dovolaním napadnuté uznesenie krajského súdu malo byť nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov; naopak, žalovaný s ním v dovolaní dokázal viesť argumentačnú polemiku. Napriek tomu dovolací súd zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu výlučne na základe jeho údajnej nepreskúmateľnosti. Najvyšší súd s deklarovaným cieľom odmietnuť domnelý (a neexistujúci) formalizmus v rozhodovaní nižších súdov došiel do opačného extrému, keď v dovolaní „našiel“ dovolací dôvod, ktorý tam ale v skutočnosti nebol.

10. Najvyšší súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu napriek tomu, že vadou nepreskúmateľnosti vôbec netrpelo. Nevysporiadal sa s relevantne judikovanými opačnými závermi najvyššieho súdu. Pritom je otázne, či prípadné nedostatky odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia sú vôbec spôsobilé založiť prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v zmysle záväzného právneho názoru najvyššieho súdu vyjadreného v rozhodnutí sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017.

11. Napadnuté uznesenie je nedostatočne odôvodnené, keď nedáva odpoveď na podstatné a relevantné námietky sťažovateľov uvádzané v dovolacom konaní a argumentačne sa nevysporiadava s publikovanou judikatúrou ústavného súdu (uznesením sp. zn. IV. ÚS 504/2021) ani s judikatúrou veľkého senátu najvyššieho súdu (sp. zn. 1 VCdo 2/2017). Dovolací súd konal svojvoľne, nepredvídateľne, *ultra vires* a v rozpore s právnou istotou.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd zrušujúce rozhodnutia najvyššieho súdu v dovolacom konaní podrobuje ústavnému prieskumu len výnimočne. Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky zo zásady prieskumu len právoplatných rozhodnutí, ktorými sa konanie meritórne končí, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa. K preskúmaniu kasačného rozhodnutia potom môže dôjsť len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich súdne konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (I. ÚS 213/2017, III. ÚS 541/2015), ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

13. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Podmienkou je, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

14. Podľa názoru ústavného súdu k obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj to, aby účastník konania nebol vystavený účinkom pre neho nepriaznivého rozhodnutia mimoriadneho opravného súdu, ak neboli splnené ústavné a zákonom ustanovené predpoklady na to, aby opravný súd vo veci konal a rozhodoval. Ak takýto opravný súd koná a rozhoduje napriek tomu, že neboli splnené zákonom ustanovené predpoklady prípustnosti na jeho postup v opravnom konaní (čl. 46 ods. 4 ústavy a čl. 51 ods. 1 ústavy) a prelomí právoplatnosť napadnutého rozhodnutia súdu nižšieho stupňa, porušuje základné právo na súdnu ochranu toho účastníka, ktorý sa po rozhodnutí opravného súdu v takom prípade dostáva do nepriaznivejšej pozície, než v ktorej bol pred takým rozhodnutím opravného súdu. Porušenie princípov spravodlivého procesu spočíva preto v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opätovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opätovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa (II. ÚS 172/03).

15. Ústavný súd v ostatnom období viackrát vyslovil porušenie základných práv v dôsledku nadmerne formalistických prístupov najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho k posudzovaniu obsahu dovolaní sťažovateľov. Dôsledné napĺňanie požiadavky, aby najvyšší súd odmietol formalizmus pri rozhodovaní v dovolacom konaní (teda aby „nezatváral oči“ pred tým, čo je v dovolaní namietané), však nemôže dospieť do polohy opačného extrému, keď najvyšší súd v dovolaní „nájde“ aj kritiku, ktorú v ňom dovolateľ v skutočnosti nevyjadril. Ústavný súd už opakovane judikoval, že úlohou najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho je pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku, ale na druhej strane nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc (I. ÚS 336/2019, III. ÚS 580/2021, III. ÚS 198/2022). Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (porov. tiež Hlušák, M. Glosa k uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 6/2017 zo 6. 3. 2017 In. Súkromné právo 3/2017, s. 129; Gešková, K. Glosa k uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 158/2017 – odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a/ako otázka zásadného právneho významu. In. Súkromné právo 4/2018, s. 170).

16. Pre prípustnosť dovolania podľa § 420 CSP je potrebné, aby rozhodnutie trpelo niektorou z vád zmätočnosti. Vady zmätočnosti sú zároveň dovolacím dôvodom podľa § 431 CSP, ktorý musí byť vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 ods. 2 CSP. Z dovolania musí byť jasné nielen to, z akých dovolacích dôvodov sa rozhodnutie napáda, ale dovolateľ musí zároveň uviesť aj to, na základe akých skutočností je toho názoru, že tento dovolací dôvod je daný. Tieto dôvody by mali byť dostatočne individualizované a špecifikované (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 1397).

17. Ústavný súd sa usiluje nazerať na právo na prístup k súdu komplexne a výsledkovo. Z uvedeného dôvodu posudzuje skrátené formy konaní, ktoré sporové strany oberajú o príležitosť naplno rozvinúť právnu a skutkovú argumentáciu v spore, prísne. Zároveň je však nutné uviesť, že inštitút rozsudku pre zmeškanie je súčasťou procesnej úpravy zakotvenej v Civilnom sporovom poriadku a súd ho za splnenia zákonom stanovených podmienok môže, resp. je povinný aplikovať.

18. Ústavný súd v obsahu dovolania žalovaného implicitne identifikoval aj námietky spočívajúce v nesprávnom procesnom postupe súdu, keď vytkol okresnému súdu, že *„postupoval výlučne formalisticky bez toho, aby sa reálne zaoberal argumentáciou žalovaného a zvážil okolnosti, ktoré mu znemožnili sa v lehote vyjadriť k žalobe“*. Dovolateľ ďalej uviedol, že pri uplatňovaní dispozitívneho pravidla podľa § 273 CSP je nutné sa vyhnúť formalistickému výkladu, a aj keď ide o voľnú úvahu súdu v tom, či ho uplatní, táto nemôže byť svojvoľná a v každom prípade je nutné dôsledne zvážiť všetky okolnosti prípadu, konanie strán a ďalšie relevantné skutočnosti. Ak súd len formalisticky posúdi splnenie podmienok v predmetnom ustanovení bez zohľadnenia ďalších skutočností, podľa žalovaného dochádza k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Žalovaný sa o to viac cíti byť dotknutý na svojich právach, ak on bol povinný v skutkovo a právne náročnom spore reagovať na výzvu súdu do 10 dní, avšak súd vykonal prvý úkon vo veci po 5 mesiacoch od doručenia žaloby. Poukázal na následné procesné úkony (žiadosť o predĺženie lehoty na vyjadrenie a následné zaslanie kvalifikovaného vyjadrenia). Vyjadril presvedčenie, že okresný súd sa vydaním rozsudku pre zmeškanie *„dopustil neakceptovateľného tendenčného formalizmu, dôsledkom ktorého je denegatio iustitiae“*.

19. Z obsahu dovolania žalovaného preto nesporne vyplýva, že v ňom upriamil pozornosť aj na nedostatky spočívajúce v procesnom postupe konajúcich súdov, ktoré sa odmietli zaoberať argumentáciou žalovaného a svoje rozhodnutie zaťažili neakceptovateľným formalizmom. Ak na základe takto vymedzeného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd konštatoval, že rozhodnutia nižších súdov sú nepreskúmateľné z dôvodu absencie právneho zdôvodnenia, na základe ktorého súdy na žalovaným tvrdené okolnosti neprihliadli a riadne ich nezdôvodnili, nemožno takýto prístup najvyššieho súdu považovať za svojvoľný, resp. za prípad extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich súdne konanie.

20. Nedôvodnou je tiež námietka sťažovateľov, že najvyšší súd posudzoval dovolanie žalovaného z pohľadu dôvodov, ktoré žalovaný mal uplatniť v odvolaní proti samotnému kontumačnému rozsudku, a teda jeho postup bol v rozpore s judikatúrou ústavného súdu (sp. zn. IV. ÚS 504/2021). Skutočnosť, že žalovaný nepodal odvolanie proti kontumačnému rozsudku, mala za následok, že v návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie nemohol spochybňovať existenciu podmienok na jeho vydanie. Žalovaný sa v dovolaní vyjadril aj ku predpokladom na vydanie rozsudku pre zmeškanie, keď argumentoval, že skutkový stav prezentovaný v žalobe nemožno považovať za nesporný. To však nič nemení na fakte, že skutočným dôvodom kasácie rozhodnutia krajského súdu bola najvyšším súdom konštatovaná nepreskúmateľnosť rozhodnutí kvôli absencii úvahy súdov vo vzťahu k okolnostiam prezentovaných žalovaným, ktorá ich viedla ku kontumácii.

21. K námietke sťažovateľov, že sa najvyšší súd nevysporiadal so svojou vlastnou judikatúrou, ústavný súd uvádza, že záväzný právny názor najvyššieho súdu (§ 48 CSP) vyjadrený v rozhodnutí sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 sa týkal prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov a bol revidovaný neskorším rozhodnutím veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 VCdo 1/2018

z 21. marca 2018. Podľa judikatúry najvyššieho súdu pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegationis iustitiae* (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017). Ani túto námietku sťažovateľov preto ústavný súd nepovažoval za dôvodnú.

22. Rozsudok pre zmeškanie by nemal byť využívaný s cieľom čo najrýchlejšieho, no inak bezúčelného ukončenia sporu na úkor základného práva na súdnu ochranu. Prioritou v súdnom konaní musí zostať materiálna, nie formálna ochrana práv strán sporu. Pred formalizmom schematických poučení je potrebné uprednostniť zváženie celého priebehu konania. Podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie sú dané len vtedy, keď je takýto rozsudok oprávnenou sankciou za skutočnú pasivitu strany, ktorá úmyselne mieri k zmareniu efektivity súdneho procesu. Preto musia byť tieto podmienky posudzované zdržanlivo s tým, že v hraničných prípadoch musí byť uprednostnené riadne prejednanie sporu. Rozhodovanie na základe hraničného splnenia formálnych podmienok bez snahy o materiálne vedenie konania je často na hrane základného práva strany sporu (III. ÚS 121/2021).

23. Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľov dospel k záveru, že zrušenie rozhodnutia krajského súdu napadnutým uznesením najvyššieho súdu neznamenalo v okolnostiach posudzovanej veci porušenie označených práv sťažovateľov. Ústavná sťažnosť je preto zjavne neopodstatnená a bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

24. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov formulovanými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 2024

Robert Šorl
predseda senátu